

Pwyllgor	Pwyllgor Craffu Cymunedau (Cyfarfod Anffurfiol)
Dyddiad	4ydd Ebrill 2019
Teitl	Adroddiad cynnydd ar gyflawni blaenoriaethau'r Cynllun Llesiant
Aelod Cabinet	Y Cyngorydd Dyfrig Siencyn
Pwrpas	Darparu adroddiad ar gynnydd gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn

1. CYFLWYNIAD A CHYD-DESTUN

1.1 Nod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) yw gwella llesiant economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r Ddeddf yn amlygu saith nod llesiant a pum ffordd o weithio er mwyn rhoi pwrpas cyffredin i gyrrff cyhoeddus.

1.2 Sefydlwyd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn ym 2016, yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sef Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) i Wynedd ac Ynys Môn fyddai'n cydweithio.

1.3 Cyhoeddwyd Asesiad o Lesiant y BGC ar gyfer ardaloedd llesiant Ynys Môn a Gwynedd ym mis Mai 2017, ac yna yn dilyn cyfres o sesiynau ymgysylltu ac ymgynghori cyhoeddwyd y Cynllun Llesiant ym 2018. Ceir gadarnhad yn y Cynllun Llesiant o'r ddau amcan a chwe maes blaenoriaeth ble gytunwyd gall y Bwrdd gydweithio i sicrhau'r canlyniadau gorau i drigolion Gwynedd ac Ynys Môn. Cytunwyd felly ar feysydd blaenoriaeth sy'n gyffredin yn y ddwy Sir a bydd y BGC yn ymateb i'r materion yma ar y cyd ar draws y ddwy Sir.

2. Diweddariad ar gynnydd yr is-grwpiau

2.1 Cytunodd y BGC ar feysydd blaenoriaeth i wireddu'r amcanion uchod a phenderfynwyd sefydlu is-grwpiau dan arweinyddiaeth aelodau o'r Bwrdd i arwain ar y gwaith. Mae pedwar is-grŵp wedi eu sefydlu o dan amcan 1 fel a ganlyn:

2.2 Amcan 1 - Cymunedau sy'n ffynnu ac yn llewyrchus i'r hirdymor

Blaenoriaeth	Cynlluniau gwaith yr is-grwpiau	Adroddiad ar gynnydd
"Yr Iaith Gymraeg - Byddwn yn cydweithio i gynyddu'r defnydd o'r iaith Gymraeg o fewn cyrff cyhoeddus yng Ngwynedd a Môn. Byddwn yn hyrwyddo defnydd o'r iaith Gymraeg fel yr iaith ddewis ar gyfer cyfathrebu ymysg sefydliadau cyhoeddus ar draws y ddwy sir". Arweinir yr Is-grŵp Iaith Gymraeg gan yr Athro Jerry Hunter	Rhannu arfer dda am faterion leithyddol, i geisio sicrhau mwy o gysondeb yn y modd y caiff y Gymraeg ei defnyddio o fewn y sefydliadau, gan arwain at brofiad mwy cyson ar gyfer y defnyddwyr.	Cyflwynodd yr is-grŵp gais i Lywodraeth Cymru i gefnogi prosiect 'ARFer' sy'n galluogi'r cyrff cyhoeddus i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg mewn gweithlu dwyieithog. Mae'r is-grŵp yn disgwyl clywed gan y Llywodraeth o

	<p>Rhoddi ystyriaeth i faterion leithyddol o safbwynt y dinesydd.</p> <p>laith a thaith ieithyddol plentyn a'r rhwystrau a wynebwr rhag parhau i ddefnyddio'r laith Gymraeg.</p>	<p>fewn yr wythnosau nesaf am allbwn eu cais.</p> <p>Mae'r is-grŵp yn awyddus i drosglwyddo syniadau a chynlluniau hybu defnydd o'r laith Gymraeg o un sefydliad i'r llall. Bydd yr is-grŵp yn mapio'n fanwl yr hyn sy'n cael ei wneud ar hyn o bryd ym mhob sefydliad, er mwyn sefydlu gwaelodlin, ac yna penderfynu ar weithredoedd perthnasol.</p> <p>Bydd yr is-grŵp yn cydweithio gyda sefydliadau sydd eisoes yn gwneud gwaith yn y maes penodol yma er mwyn gwella dealltwriaeth a chydweithio er mwyn ychwanegu gwerth. Bydd ffocws ar y Blynyddoedd Cynnar yn y lle cyntaf.</p>
<p>“Cartrefi ar gyfer pobl leol. Byddwn yn cydweithio gyda'r sector dai i sicrhau mwy o dai addas a fforddiadwy yn y llefydd cywir er mwyn diwallu anghenion lleol. Byddwn yn cydweithio i sicrhau bod cartrefi yn rhai o ansawdd sy'n cwrdd ag anghenion trigolion” Arweinir yr Is-grŵp Cartrefi gan Ffranccon Williams, Prif Weithredwr Cartrefi Cymunedol Gwynedd.</p>	<p>Mae'r is-grŵp yn ystyried opsiynau o gydweithio ar gynlluniau tai arloesol i osgoi dyblygu, gweithio yn ynysig ac er mwyn cyflawni arbedion maint. Mae'n gynllun sy'n annog cydweithio rhwng sefydliadau o fewn y sector dai. Bydd yn caniatáu mwy o gartrefi addas a fforddiadwy yng nghymunedau Gwynedd ac Ynys Môn.</p>	<p>Bydd yr is-grŵp yn datblygu achos busnes ar gyfer y prosiect dan sylw. Bydd yr achos busnes yn amlinellu aelodaeth ac adnoddau'r is-grŵp prosiect, amcanion y prosiect ac yn manylu sut fydd y prosiect yn ymateb yn llawn i'r flaenoriaeth cartrefi o fewn y Cynllun Llesiant.</p>

<p>“Effaith Tlodi ar lesiant ein cymunedau. Byddwn yn datblygu dealltwriaeth fanwl o sut mae tlodi yn effeithio ar ein hardaloedd ac yn ceisio sicrhau bod y gwaith sy’n digwydd yn y maes ar draws y cyrff cyhoeddus yn fwy effeithiol er mwyn lliniaru effaith hir dymor” Arweinydd yr is-grŵp i’w gytuno.</p>	<p>Datblygu teclyn ar gyfer asesu effaith tlodi ar ein cymunedau. Gwella dealltwriaeth o’r gwaith sy’n digwydd yn y maes tlodi.</p>	<p>Bydd y teclyn yn caniatáu gwell dealltwriaeth o beth yw effaith polisiau/prosiectau/gwasanaethau ar dlodi. Bydd cyflwyniad yn ystod cyfarfod nesaf y BGC ym mis Mehefin, i amlinellu'r gwaith sy’n digwydd eisoes yn y maes tlodi o safbwyntiau'r Awdurdodau Lleol, a chyfle i gael trafodaeth am y bylchau yn y ddarpariaeth.</p>
<p>“Effaith newid hinsawdd ar lesiant ein cymunedau. Byddwn yn cydweithio’n lleol ac yn gweithredu ar y cyd i geisio lliniaru effaith newid hinsawdd ar ein cymunedau”. Arweinir yr Is-grŵp newid Hinsawdd gan Sian Williams, Rheolwr Gweithrediadau’r Gogledd Orllewin, Cyfoeth Naturiol Cymru</p>	<p>Yn y byrdymor, adolygu data presennol, strategaethau a pholisïau perthnasol y cyrff cyhoeddus (gan gymryd i ystyriaeth Cynllun Rheoli Traethlin), a chasglu tystiolaeth o sut maent yn ymateb i effeithiau newid hinsawdd yng Ngwynedd a Môn.</p>	<p>Bydd yr is-grŵp yn cyflwyno eu canfyddiadau yn ystod cyfarfod nesaf y Bwrdd ym mis Mehefin. Bydd y gwaith yn galluogi’r BGC i ystyried effeithiau newid hinsawdd ar y gwasanaethau cyhoeddus a ddarperir i gymunedau yn yr ardal.</p>

2.3 Mae dau faes blaenoriaeth ‘Iechyd a Gofal oedolion’ a ‘Lles a llwyddiant plant a phobl ifanc’ yn cyfarch amcan 2. Cytunwyd i sefydlu un is-grŵp i gyfarch y ddwy flaenoriaeth sef Grŵp integredig Iechyd a Gofal Cymdeithasol y Gorllewin.

2.4 Amcan 2 - Trigolion sy’n lach ac yn annibynnol gyda safon bywyd da

Blaenoriaeth	Cynlluniau gwaith yr is-grwpiau	Adroddiad ar gynnydd
<p>“Iechyd a Gofal Oedolion Byddwn yn cydweithio â’r Bwrdd Partneriaeth Ranbarthol i sicrhau bod y gwasanaethau sy’n cael eu cynllunio ar gyfer y boblogaeth hŷn yn addas ar</p>	<p>Mae’r Is-grŵp Iechyd a Gofal wedi’i sefydlu. Prif bwrpas y Grŵp yw sicrhau bod gwasanaethau iechyd a gofal yn cael eu darparu’n effeithiol. Cafwyd cytundeb gan yr is-grŵp bod angen i’r</p>	<p>Bydd cynllun gweithredu yn cael ei ddatblygu gan yr Is-grŵp Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig, ac yn ei gyflwyno i’r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Roedd yr is-grŵp yn awyddus</p>

<p>gyfer anghenion lleol. Byddwn yn cydweithio yn lleol i gynllunio ystod eang o weithgareddau ataliol ar gyfer oedolion er mwyn eu galluogi i fyw yn iach ac yn annibynnol “. “Lles a llwyddiant plant a phobl ifanc Byddwn yn cyd-gynllunio gwasanaethau a gweithgareddau ataliol i gefnogi teuluoedd cyn i’r angen am wasanaethau dwys godi. Byddwn yn annog plant, pobl ifanc a theuluoedd i wella eu hiechyd er mwyn iddynt allu byw yn iach ac annibynnol o fewn eu cymunedau i’r hir dymor”.</p> <p>Arweinir yr Is-grŵp Integredig Iechyd a Gofal Cymdeithasol gan Ffion Johnstone, Cyfarwyddwr Ardal Gorllewin, Bwrdd Iechyd prifysgol Betsi Cadwaladr.</p>	<p>Grŵp lunio is-grwpiau pellach i weithio ar faterion penodol sef Oedolion, Plant, Iechyd Meddwl a Llesiant, er mwyn iddynt allu ymgymryd â’i swyddogaethau yn y maes iechyd a gofal yn effeithiol.</p>	<p>i sicrhau bod trefniadau llywodraethu integredig cadarn wedi eu sefydlu cyn iddynt ddatblygu’r cynllun gweithredu.</p>
---	---	---

2.5 Cymeradwywyd y cynlluniau gweithredu amlinellol uchod yn ystod cyfarfod y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ar 13eg Fawrth 2019. Bydd yr is-grwpiau yn parhau i ddatblygu’r cynlluniau gwaith uchod ymhellach, ac yn adrodd yn ôl ar gynnydd i’r BGC yn ystod mis Mehefin 2019.

2.6 Yn ogystal yn ystod y cyfarfod ar 13eg Fawrth nodwyd bod angen i’r Bwrdd a’r is-grwpiau ystyried y gwaith sydd eisoes yn digwydd gan y sefydliadau i hyrwyddo’r amcanion uchod, er mwyn canfod a gweithredu ar sut gall y Bwrdd ychwanegu gwerth at y gwaith hynny. Bydd yr is-grwpiau yn adolygu trefniadau presennol y sefydliadau wrth iddynt ystyried eu cynlluniau gweithredu.

3. Cyflawni

3.1 Mae’r pum is-grŵp a nodwyd uchod yn atebol i’r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus mewn perthynas â chyflawni unrhyw waith a gomisiynir. Disgwylir bod arweinyddion yr is-grwpiau yn adrodd yn ôl ar gynnydd yn chwarterol i Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn. Bydd y cyfnod o gyflawni’r amcanion llesiant yn gyfle i bartneriaid y BGC ddangos eu parodrwydd a’u hymroddiad i weithio’n gydweithredol ac arloesol ar gynlluniau.

3.2 Mae'r BGC yn gweithredu yn unol â saith egwyddor, sef y pum egwyddor datblygu gynaliadwy cenedlaethol ynghyd â dau sydd wedi eu hychwanegu gan y Bwrdd sef 'Yr Iaith Gymraeg' a 'Chydraddoldeb'. Golyga hyn weithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau y bodlonir anghenion heddiw heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i fodloni eu hanghenion eu hunain.

4. Trefniadau Craffu

4.1 Bydd gwaith y Bwrdd yn cael ei wirio'n gyson gan Bwyllgorau Craffu / sgrïwtini Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn. Bu i Bwyllgor Craffu Cyngor Gwynedd graffu trefniadau llywodraethu'r BGC ym mis Rhagfyr 2018. Bydd y BGC yn paratoi adroddiad blynyddol erbyn mis Mehefin 2019 i ddangos cynnydd wrth iddo geisio cyflawni'r amcanion llesiant. Anfonir copi o bob adroddiad blynyddol i Weinidogion Cymru, y Comisiynydd, Archwilydd Cyffredinol Cymru a phwyllgorau craffu / sgrïwtini y cyngorau.

4.2 Mae'r Ddeddf Llesiant a'r canllawiau cenedlaethol cysylltiedig yn nodi 3 rôl ar gyfer pwyllgorau sgrïwtini Awdurdodau Lleol wrth ddarparu atebolrwydd democrataidd i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus:

- Adolygu trefniadau llywodraethu'r BGC
- Ymgynghorai statudol ar yr Asesiad Llesiant a'r Cynllun Llesiant
- Monitro cynnydd ymdrechion y BGC wrth weithredu'r Cynllun Llesiant

4.3 Mae'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn destun craffu gan Bwyllgor craffu / sgrïwtini dynodedig awdurdodau lleol Gwynedd ac Ynys Môn yn bresennol. Cytunwyd ar sefydliad Y BGC bydd panel craffu ar y cyd rhwng y 2 sir yn cael ei ddatblygu i wneud y gwaith yma ar draws Gwynedd ac Ynys Môn. Bydd swyddogion craffu Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn yn rhoddi sylw i'r camau gweithredu allweddol mewn perthynas â sefydlu panel ar y cyd yn ystod y misoedd nesaf.

5. Adnoddau

5.1 Mae rheolaeth a chefnogaeth weinyddol ar gyfer y Bwrdd yn cael ei ddarparu gan Gyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Gwynedd.

5.2 Cyfrifoldeb pob aelod statudol yn gyfartal yw adnoddau ar gyfer cyflawni gwaith yr is-grwpiau. Bydd y cyfraniadau yn cael eu cytuno a'i hadolygu gan y Bwrdd yn ôl y gofyn.

6. Argymhelliad

6.1 Argymhellir bod y Pwyllgor Craffu (Cymunedau) yn arsylwi:

- cynnydd gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn.